

La Xina dels Ming

Dolors Folch i Fornesa

P03/17003/01843

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. El final dels mongols	7
2. El regnat de Hongwu (1368-1398)	10
3. El regnat de Yongle i les expedicions de Zheng He	16
4. El segle XV	22
5. L'evolució econòmica amb els Ming	26
6. L'arribada de portuguesos i castellans	30
7. El final dels Ming	33
Resum	35
Bibliografia	37

Introducció

Els mongols van representar l'imperi més extens que mai hi ha hagut en el món. Tot i que el seu final evidentment no és homogeni en els diferents territoris que controlaven, a partir del segon terç de segle XIV comencen a mostrar símptomes clars de debilitament a l'Àsia oriental. Els desastres naturals, les malalties (com la pesta) i la seva gestió ineficaç donarà lloc a una nova dinastia nascuda de diverses rebel·lions que posaran fi al control mongol de la Xina i l'Àsia oriental, la dels Ming (1368-1644).

La dinastia Ming representa un moment de recuperació temporal per part dels xinesos del control del tron; a la seva caiguda s'instaurarà una nova dinastia estrangera, la dels Qing, d'origen manxú. La història xinesa durant els Ming passarà per moments molt diferenciats, des de l'expansionisme ultramarí, que durà als xinesos a les costes de l'Àfrica, al tancament a les influències estrangeres, o des de la reactivació del sistema administratiu amb la instauració novament dels exàmens imperials a l'enfonsament de l'aparell estatal controlat a mans de les faccions d'eunucs.

Des del punt de vista cultural, els Ming representen també un moment destacat en la història: la ceràmica xinesa arriba al seu punt culminant; la literatura veu néixer algunes de les més grans novel·les escrites en llengua xinesa; i l'arribada dels missioners catòlics a les terres xineses encetarà un període de contactes amb el món europeu que s'allargaran fins ben entrada la següent dinastia.

Objectius

Els objectius principals d'aquest mòdul són:

- 1.** Comprendre els esdeveniments polítics clau que marquen la història xinesa entre els segles XIV-XVII.
- 2.** Analitzar les causes que van impulsar la Xina primer a iniciar una expansió marítima sense precedents i després a tancar-se a tot contacte amb el món exterior.
- 3.** Entendre els esdeveniments culturals més importants del període Míng, no només interns sinó sobretot externs, amb l'arribada dels europeus al món xinès.

1. El final dels mongols

A partir de 1330, els Yuan –debilitats per la corrupció dels funcionaris musulmans i mongols i empobrits per la inflació monetària– perden el control de la Xina, i el país es fragmenta de fet en una sèrie d’unitats, de la mida d’una província, que la historiografia xinesa denomina “rivals enfrontats”, ja que posaven més energia en lluitar entre ells que en enderrocar als Yuan. El caos va durar prop de 50 anys i és només comparable al que es va ocasionar durant el període dels Senyors de la Guerra a la primera meitat del segle XX.

Eren molts els nuclis socials que escapaven a tota mena de control –com els obrers de les salines, monopoli de l’estat, lliurats ara a un contraban a gran escala–, i els camperols patien les severes conseqüències de l’abandó de les infraestructures per part dels mongols. Les muralles mig derruïdes de les ciutats les feien presa fàcil de qualsevol grup de bandits, mentre el deteriorament dels dics convertia les pluges en seriosa amenaça d’inundacions. 🚫

Cap el 1330, **la pesta** –la mateixa que arribaria a Crimea el 1346– es va estendre per la Xina: l’any 1331 l’epidèmia se’n va emportar les 9/10 parts de la població de Hubei i el 1333 al Yangzi i al Huai hi van morir 400.000 persones. El 1344, el riu Groc va trencar els seus dics i va passar de desembocar prop del Huai a fer-ho al nord de la península de Shandong, mentre l’immens cabdal de les aigües desbordades inutilitzava al seu pas el Gran Canal. Uns 150 mil camperols van ser mobilitzats a la zona del riu Huai per treballar en la recanalització del riu: una massa famolenca i mal pagada que no trigaria en fugir o rebel·lar-se.

En aquest clima de caos, els moviments sectaris religiosos vinculats al maniqueisme, al buda Maitreya i al taoisme van jugar paper decisiu. Constantment perseguits per autoritats precàries que veien amb suspicàcia les seves assemblees i rituals, les persecucions constants va acabar provocant-los la necessitat de defensar-se i es van agrupar en societats secretes.

La més important era la del **Lotus Blanc**, que no tenia res a veure amb associacions erudites del mateix nom de segles anteriors. Malgrat el seu nom, el color dominant de la secta era el roig, per influència del maniqueus i de la seva adoració del foc: per la banda vermella que duïen al cap se’ls anomenava **Turbants Rojos** (*hongjin*). La vall del riu Huai es va encendre amb la predicció que aviat vindria un borni que els conduiria a la victòria: una repressió brutal va aconseguir acabar amb aquest primer brot, però les rebel·lions van esclatar en

molts altres punts: a diferència dels Taiping del segle XIX, les rebel·lions dels Turbants Rojos tenen un origen difús.

En aquest clima de misèria i mil·lenarisme va néixer i créixer Zhu Yuanzhang, veient com els seus germans anaven morint de gana, i com finalment sucumbien també els seus pares i el seu germà petit sense que a ell li quedessin forces per enterrar-los. Va salvar la vida fent-se monjo, i va ser allí, tot i que havia de dedicar la major part del temps a demanar almoïna, on va aprendre a llegir i escriure de forma rudimentària. Vuit anys després Zhu Yuanzhang es va sumar a les bandes de Turbants Rojos: el seu matrimoni amb la filla d'un cap local, juntament amb les seves dots militars al camp de batalla li van assegurar un lloc preminent dins l'organització.

Tot i així, la carrera de Zhu Yuanzhang és una de les més extraordinàries de tota la història xinesa: és l'únic emperador sorgit d'una família de camperols pobres, l'únic que coneixerà de primera mà la misèria del baix poble, supervivent com era d'una fam terrible en la que milions havien mort. Analfabet, sense cap instrucció tret dels centenars de caràcters que va aconseguir memoritzar al monestir, bandit itinerant: res en la seva trajectòria l'inclinava a reclamar per ell el Mandat del Cel. 🗨️

Però el caos era tan gran, que aquell cap menor de bandits va arribar a relacionar-se amb algun lletrat: un d'aquests, amb clares simpaties legistes, li obriria els ulls sobre les possibilitats que oferiria aquell desordre total. Zhu va començar a reunir el seu propi cercle de consellers i administratius i a partir de 1355 va lluitar a favor d'un altre líder dels Turbant Rojos, Han Liner, que proclamava la restauració de la dinastia Song, mentre ell per la seva banda, conqueria Nanjing i hi establí la seva base. Fidel als seus orígens, les seves disposicions miraven sempre d'alleugerir la misèria del poble; conscient de les complexitats que implicava governar, va buscar i aconseguir el recolzament i els consells d'un grup substancial de lletrats.

A principis dels 60, un altre grup de Turbants Rojos va proclamar emperador al seu cap, reclamant aquest cop la herència de la dinastia Han; però l'any 1363 Zhu Yuanzhang el va derrotar en una imponent batalla naval al llac Boyang en què va anihilar tota la flota dels seus enemics i en la qual va morir el seu rival. En un parell d'anys s'havia imposat a tots els altres, i el 1368 conqueria Pequín mentre la cort Yuan fugia cap a Mongòlia. La victòria sobre els Yuan implicava reimplantar un govern xinès fins la Gran Muralla, una latitud a què no s'havia arribat des del segle X.

El territori que ara quedava sota control de Zhu Yuanzhang coincidia amb els límits culturals de Xina: el nou estat no tenia cap control sobre l'Àsia central –les seves fronteres recobrien el corredor de Gansu i s'aturaven a Dunhuang– i, a diferència de la fallida dinastia Yuan, no posseïa ni Mongòlia, ni el Tibet, ni Xinjiang, ni Manxúria –tret de la petita franja de la península de Liaodong.

Els tibetans van seguir sent un problema al llarg del seu regnat i successives campanyes xineses al 1377 i 1379 van acabar amb la mort o captura de desenes de milers de tibetans i amb la captura d'ingents quantitats de bestiar a la Xina. Als anys 80, la nova dinastia va aconseguir implantar-se definitivament al Yunnan –on tropes mongols i una proporció considerable de turcs i musulmans (duts pels mongols a aquesta regió) governaven sobre una població essencialment no xinesa-, i va reagrupar les àrees marginals que quedaven entre Yunnan i Guangxi en la nova província de Guizhou.

L'extensió de la dinastia Ming

Controlat l'imperi, Zhu va proclamar una nova dinastia, la dels Ming (明). Malgrat que abans de prendre el poder Zhu Yuanzhang ja s'havia distanciat del tot dels plantejaments messiànics dels Turbants Rojos, el nom que va triar per la seva dinastia, *Ming*, "brillant", conté encara reminiscències de les influències maniquees. 🗨️

2. El regnat de Hongwu (1368-1398)

Seguint una ben establerta tradició xinesa, el nom pòstum del fundador de la dinastia va ser Taizu, Gran Avantpassat. Però com que els emperadors Ming van adoptar el costum de mantenir un únic nom d'era al llarg del seu regnat, és habitual referir-se a ells per aquest. El de Zhu Yuanzhang va ser Hongwu, "Gran Militar", i va ser una era llarga que havia de durar fins l'any 1398.

Un cop proclamat Fill del Cel, l'emperador va revigoritzar totes les creences de la tradició popular: es van reinstaurar els deus de les muralles, ell mateix presidia els sacrificis a rius i muntanyes i molts taoistes van rebre un gran favor a la cort. Per contra, va fer prohibir les sectes religioses, en especial la del Lotus Blanc i les vinculades als cultes maniqueus i al de Maitreya.

El nou emperador no oblidaria mai la misèria de la seva infància i això el va inclinar a concedir una enorme importància a l'agricultura, apartant al país de l'orientació comercial que li havien donat els Song i que, de fet s'havia perpetuat amb els Yuan.

La visió que Zhu Yuanzhang tenia del govern era molt conservadora: la principal obligació de l'estat consistia en **protegir els camperols** ja que aquests proporcionaven els ingressos de l'estat. El nou emperador va fer iniciar enormes treballs de recuperació de terres i reparació de dics per recuperar la irrigació que van significar la represa de milions d'hectàrees. Al mateix temps, es va dur a terme una enorme repoblació forestal: a la regió de Nanjing, el 1391 es van plantar 150 milions de dongons i arbres de laca, i en conjunt es van plantar mil milions d'arbres.

El **sistema fiscal** que es va posar en peu obeïa a la importància cabdal que es donava a l'agricultura i obviava del tot la complexa i creixent xarxa de mercats que existia ja en aquell moment. Tothom havia de declarar la seva ocupació, i els seus descendents l'havien de continuar a perpetuïtat. Per tal de garantir els ingressos, es van fixar les professions de la població, per naixement, i es va posar cada categoria sota el control d'un ministeri: camperols, que depenien del Ministeri de Finances; soldats, que depenien del Ministeri de l'Exèrcit, i artesans, que depenien del Ministeri d'Obres Públiques.

Hongwu va voler concentrar tot el poder en la seva figura i, per aquest motiu, va suprimir el Gran Secretariat Imperial i va posar sota la seva directa tutela els Sis Ministeris (Funció Pública, Finances, Ritus, Exèrcit, Justícia i Obres públiques).

En això, com en molts elements de l'estat Ming, la influència mongol és visible: Zhu Yuanzhang volia restaurar les glòries dels Tang –el 1368 i el 1390 va

Retrat de l'emperador Hongwu

ordenar als seus súbdits que es pentinessin i vestissin com els Tang i va prohibir els estils estrangers-, però el seu model real eren els mongols. Aquesta fixació social, totalment inadequada al creixement econòmic que estava experimentant la societat xinesa, es mantindrà fins a principis del segle XV, en què començarà a desintegrar-se.

En el moment inicial, els Ming van aconseguir que l'impost agrari recol·lectat pel govern fos suficient: això els va permetre ignorar els possibles ingressos procedents d'altres fonts que no fossin agràries i el 1370 i el 1398 es va prohibir als xinesos que s'embarquessin en viatges privats d'ultramar.

Per tal de mantenir-se sobre una base agrària, els Ming van aconseguir registrar molta població i molta terra: de fet, van fer els primers registres acurats des del segle VIII, quan s'havia desmantellat el sistema dels camps iguals.

D'aquests censos se'n van fer quatre còpies: pel districte, la prefectura, la província i el govern central: aquestes es guardaven en carpetes grogues i d'aquí els ve el nom de **Registres Grocs**.

Els nuclis operatius del sistema fiscal de l'estat eren les *lijia*, grups de 110 famílies –unitat que de fet corresponia a les mides de la majoria de pobles- que havien de repartir entre els seus membres impostos i treballs obligatoris i que eren solidàriament responsables del manteniment de l'ordre. Les deu famílies més riques proporcionaven els caps, i aquests s'asseguraven que deu famílies pobres fessin les feines agrícoles i paguessin les taxes.

L'any 1387 es va fer també un registre detallat de les terres, en un cadastre que es va denominar **Registre d'Escates de Peix**, degut a que, sobre el paper, els camps tenien aquesta aparença. Hi havia unes taxes fixes per *mu* de terra, independentment de la qualitat d'aquesta, i es van establir quotes per províncies i per districtes. Les taxes es cobraven dos cops l'any, a l'estiu i a la tardor, com havien fet abans els Tang i els Song. Tot i que els Ming volien actualitzar tant els Registres Grocs com els d'Escates de Peix, mai van tenir prou gent per fer-ho i les quotes fiscals establertes el 1391 es van mantenir al llarg de tota la dinastia, independentment de l'evolució econòmica.

Al llarg del segle XIV, els Ming, que recaptaven el doble que els mongols, en van tenir prou amb aquest sistema fiscal: però al segle XV aquests impostos agraris van ser insuficients. Per altra banda, els membres més rics es van fer amb el poder dins de les *lijia* i van exercir com a intermediaris entre les famílies i els poders administratius imperials, mentre els petits agricultors, empobrits, miraran d'enrolar-se com mercenaris, explotaran il·legalment mines – que eren monopoli de l'estat- o es faran pirates.

En el moment inicial, però, l'enquadrament social serà extraordinàriament estricte: Zhu Yuanzhang va exigir que tots els camperols assistissin a lectures

La fiscalitat agrària

Durant la dinastia Ming la importància atorgada a la fiscalitat agrària explica el fet que es tingué molta cura en l'elaboració de cadastres generals de les terres així com de registres de la població. Pel que fa l'elaboració d'un cadastre de terres, aquesta tasca va prendre forma l'any 1387 en el *Registre d'Escates de Peix (Yulin tuce)*; els registres del cens de població es van establir els anys 1381 i 1382, en els *Registres Grocs*, que es van revisar l'any 1391.

col·lectives on se'ls hi recordaven les seves obligacions, i va fer registres –que després es van abandonar– per consignar les més petites faltes de tothom.

Malgrat les seves sinceres simpaties pels camperols pobres, és amb els Ming que es consoliden les grans famílies de notables amb propietat col·lectiva de terres i amb una inversió en educació que els garanteix el seu status. Aquests llinatges –que van ser sempre més importants al sud-est que enlloc– es perpetuen en una intricada trama de matrimonis i controlen els seus membres a través de les genealogies.

L'**activitat militar** del nou emperador va ser també molt important. En primer lloc contra els mongols, que sempre van ser la preocupació predominant de la dinastia. Retirats a Mongòlia, s'havien dividit en vàries confederacions, però els Ming van viure sempre amb el temor de que es reagrupessin. De fet no ho van fer, però van estar amenaçant sempre als xinesos: el 1449 la confederació dels oirats va raptar l'emperador i un segle després les tropes d'Altan Khan (1543-1583) van arribar a Pequín. Hongwu va llençar campanya rera campanya, principalment al nord, però també al Sichuan i Yunnan. Per defensar-se dels mongols, els Ming acabaran fent una línia de fortificacions que constitueixen la Gran Muralla tal i com la coneixem avui i prohibiran el comerç amb altres països.

Això va tenir conseqüències nefastes: la política exterior xinesa es va tancar –amb un enfocament molt diferent al de les dinasties anteriors– i els xinesos no van parar atenció a l'amenaça dels manxús, procedents del nord-est, fins l'any 1619, quan aquests els van infligir la primera gran derrota. Ja era massa tard: el 1644 els manxús envairien la Xina i fundarien la dinastia Qing (清, 1644-1911).

Des del punt de vista estructural el govern Ming era una piràmide institucional. A la cúspide hi havia l'Emperador que vivia a la capital (Nanjing, 1368-1420; Pequín, 1421-1644) i les tres cares de la piràmide les composaven la jerarquia de l'administració civil, l'administració militar i els censors que els vigilaven a tots. Totes tres jerarquies estaven representades a les agències del poder central i totes ho estaven també a les tretze províncies.

L'administració civil era la jerarquia més elaborada. Inicialment, seguint el precedent de la dinastia Yuan, tenia dalt de tot un secretari. Però la creixent autocràcia de Hongwu difícilment podia tolerar algú amb tant de poder. El 1380, coincidint amb un gran procés contra el seu titular, Hu Weiyong, el càrrec de Secretari es va abolir i dalt de tot van quedar els sis ministeris que constitueixen la columna vertebral de l'estat xinès des dels Tang: Ingressos, Personal, Ritus, Guerra, Càstigs i Treballs públics. Unes quantes dècades després, per coordinar-los, es va crear un Gran Secretariat format per grans secretaris que no tindran autoritat administrativa però sí un prestigi creixent durant tot el període Ming. Per altra banda, la capital era també, des del primer mo-

El cost de la guerra

Per tal de mantenir un exèrcit efectiu que no resultés ruïnós, es va assignar a unes quantes famílies –pertanyents a l'exèrcit que Zhu Yuanzhang havia desmobilitzat un cop acabada la conquesta de la Xina– la categoria militar: entre elles, un 30% lluitaven i les altres 70% treballaven la terra per proporcionar gra als exèrcits.

Autoritarisme

En presència de l'emperador, els alts funcionaris de la dinastia Ming, que amb els Tang estaven asseguts i amb els Song dempeus, hauran d'estar agenollats.

ment, la seu d'alguns organismes independents, com l'Acadèmia Hanlin i la Universitat Nacional.

Per tal d'aconseguir una administració competent, els **exàmens** es van reinstaurar de forma immediata: al 1370 es van reprendre els exàmens de prefectura i de província.

La majoria de l'administració civil i militar estava en mans de funcionaris que adquirien el grau mitjançant els exàmens, que, com sempre, es feien a tres nivells: la prefectura, la seu provincial i la capital. Els que superaven els exàmens de la capital rebien el títol de doctor, *jinshi*, i tenien gairebé garantit un càrrec: el destí durava 9 anys, era contínuament avaluat i el podien destituir o promoure en qualsevol moment. Però aquests funcionaris no tenien, ni de lluny la llibertat d'opinió que havia caracteritzat als funcionaris dels Song. Hongwu va imposar una forta autocràcia i, per molts mèrits que tingués un funcionari, si incorria en les seves iras o li duia la contrària, el feia assotar en públic, acovardint, de passada, a tota la cort. Associats a aquests funcionaris n'hi havia molts de menors, reclutats localment. Pel que fa a l'ordenació jurídica de l'estat, Hongwu va promulgar el *Daminglü*, el gran codi Ming, que seguia en tot el codi Tang. 🚫

Per organitzar la seva nombrosa família –va tenir 26 fills i 16 filles– el 1373 va promulgar les *Injuncions Ancestrals*, que modificaria i perfilaria al llarg de tota la seva vida. Tots els fills de l'emperador tenien el títol de príncep imperial i rebien un estipendi important dels fons estatals. Un era l'hereu aparent i els altres, en ser majors d'edat, eren enviats sempre a províncies, on se'ls hi procuraven luxosos palaus i on s'enduien un seguici important de entre tres i vint mil cortesans. Aquells que tenien assignada residència prop de la frontera tenien també responsabilitats militars: aquest era el cas, per exemple del príncep de Yan, establert a Pequín. Els fills menors dels prínceps imperials eren prínceps en primer grau, un títol que també era hereditari. Els fills menors d'aquests rebien títols menors i així successivament, però tots cobraven de l'estat. Les descendents femenines tenien menys privilegis: les filles imperials tenien grans estipendis però no ja els fills d'aquestes, que ja no es deien Zhu. Tot i que tots els emperadors van anar reduint el pressupost assignat a les múltiples corts dels membres de la família imperial –el 1395 el mateix Hongwu va reduir els seus estipendis a una cinquena part i els va arrabassar tot el control sobre les forces militars de les seves respectives regions–, aquesta va ser sempre una despesa important de les finances imperials: al final de la dinastia hi havia cent mil persones de la família Zhu que vivien de l'estat.

Zhu Yuanzhang (és a dir, l'emperador Hongwu) va mirar de limitar el nombre de dones de palau. Personalment ell sempre va tenir una relació important amb la filla del seu antic camarada d'armes, l'emperadriu Ma, i, a part de les quatre dones oficials, va limitar el nombre de dones que podia haver-hi a pa-

lau: però els registres de la posterior dinastia Qing diuen que a final de la dinastia Ming a palau hi havia 9.000 dones.

Amb les dones van augmentar també els **eunucs**, que amb els Ming agafen una importància sense precedents. Sempre n'hi havia hagut a les corts xineses, però mai havien tingut càrrecs ni responsabilitats, tot i que la seva posició a l'harem i la proximitat a l'emperador els conferia ocasionalment una importància considerable.

La majoria d'aquests eunucs procedien de les zones més marginals de l'imperi, per això hi havia molts musulmans, però n'hi havia també molts de xinesos situats allí per les seves famílies amb l'esperança que les fessin prosperar. A diferència d'altres dinasties, els eunucs no estaven només a palau sinó també a les corts provincials dels prínceps. Però era a palau on eren realment importants, ja que allí l'emperador els utilitzava per controlar el cos de funcionaris. Malgrat el seu poder dins del palau –tenien sota el seu control una presó, l'anomenat **Dipòsit Oriental**, en la que extreien confessions als funcionaris sota tortura-, en temps de Hongwu els eunucs de palau eren un nombre reduït. Val a dir també que molts d'ells devien ser homes de molta capacitat, i així ho van demostrar en les grans expedicions marítimes del segle xv.

Sobre les expedicions marítimes Ming, consulteu l'apartat tercer d'aquest mateix mòdul.

Però en un clima d'autocràcia creixent i de malfiança envers els funcionaris reclutats pels exàmens, el nombre d'eunucs no parava d'augmentar: a finals del segle xv n'hi havia 10.000 i a finals del xvi es reclutaven en grups de 3.000 cada vegada. En acabar la dinastia, els Qing en van comptar 70.000.

A mesura que passaven els anys les tendències autocràtiques de Hongwu s'anaven accentuant. L'imperi Ming l'havia fundat un camperol que mirava amb desconfiança instintiva les classes lletrades. El 1376 va fer executar a centenars de funcionaris, acusats de negligència en el seu càrrec en el servei postal, i va tractar amb una crueltat insòlita als que, d'acord amb la seva petició d'opinions sobre la mesura, la van criticar. L'alarma que va produir aquest afer presagia ja la gran crisi que esclatarà el 1380 contra el Gran Secretari, Hu Weiyong, en què Honghu farà executar, a més del Gran Secretari, a 15.000 implicats.

El 1390 va fer reobrir el procés contra Hu Weiyong i 15.000 implicats més van perdre la vida. El 1393, el procés contra un altre funcionari important, Lan Yu, va acabar amb la seva mort per desmembrament i 20.000 execucions més.

Les purgues, que s'expliquen en part pel frenesí autocràtic de l'emperador, tenen també altres justificacions: una econòmica, ja que les 50.000 persones que hi van perdre la vida eren notables amb propietats que van ser confiscades per l'estat –molt especialment en la purga contra Lan Yu–, i una altra política ja que va eliminar la presència massiva de gent del sud en els aparells de govern.

En acabar el seu regnat, l'imperi Ming era el més autocràtic que hi havia hagut mai a la Xina: és possible que també en això hi hagi influència mongol.

Pel que fa a **política exterior**, la posició estratègica dels Ming s'assembla a la dels Han, Tang i Song, les altres dinasties completament xineses. Però els Ming no fan demostracions de força ni demanen submissió: l'èmfasi es posa en el reconeixement simbòlic de la centralitat cosmològica de la Xina i en la seva successió legítima al poder mentre es restaura el lliurament de regals tributaris a canvi de regals imperials. Aquest imperi altament centralitzat tem que el comerç a la frontera estorbi la llei i l'ordre. Per això les relacions amb els estats estrangers han de ser formals i cal prohibir el comerç privat, que és incontrolat.

Hongwu, a les *Injuccions Ancestrals*, de l'any 1373, deixa clar que no s'han d'atacar els països estrangers i que no s'ha de barrejar el comerç amb les missions tributàries: les *Injuccions* incloïen una llista del països que en cap cas havien de ser atacats pels Ming i restringien les relacions tributàries anuals a tres estats. Un any abans, el 1372, s'havia prohibit el tràfic marítim excepte el que es feia expressament dins del marc del comerç tributari.

Després de moltes vacil·lacions, Zhu Yuanzhang va establir finalment la seva capital a Nanjing, seduït entre altres coses per les excel·lents condicions geomàntiques del seu emplaçament, presidit al nord pel mont Zhong: és per això que, anys més tard, quan es faci una nova capital a Pequín es construirà una muntanya artificial al nord del gran complex dels palaus imperials. La ciutat, denominada ara Jingshi, la capital, es va rodejar per una muralla de 36 km, la més gran de tota la Xina dels Ming.

3. El regnat de Yongle i les expedicions de Zheng He

En morir l'emperador Hongwu, el tron va passar al seu nét, l'emperador Jianwen, ja que el fill gran, l'hereu aparent, havia mort. El nou emperador tenia 16 anys i en va governar quatre, durant els quals va mirar de refer l'aparell civil del govern –ell mateix tenia una sòlida formació confuciana– i de limitar els poders dels prínceps imperials. Els seus progressos en aquest sentit van desencadenar una guerra civil liderada pel seu oncle, el futur emperador Yongle, quart fill de Hongwu i poderós príncep de Yan. Al final de la guerra, Yongle va fer incendiar els palaus de Nanjing i probablement Jianwen hi va morir cremat. Tot i que Yongle li va organitzar uns grans funerals, el seu cos no es va poder identificar mai amb certesa i la llegenda de que havia fugit i vivia retirat com a monjo alimentarà durant tot el regnat de Yongle les esperances dels lleials a l'anterior emperador.

Yongle va ser un emperador molt important, que va deixar una marca decisiva en la història xinesa. Per començar va reduir el poder dels altres prínceps, limitant-los el seguici i traslladant-los a regions menys estratègiques. Va reintroduir en el govern el Gran Secretariat –descartat per Hongwu després de les purgues contra Hu Weiyong–, i el va encomanar a set grans secretaris, per tal d'evitar l'acumulació de poder en unes soles mans: a diferència del que passava amb el seu pare, tots els alts càrrecs de Yongle van ser estables i de llarga durada. Però va mantenir i reforçar el cos d'eunucs creat pel seu pare per vigilar als funcionaris de palau i això va generar una tensió oberta o latent al llarg de tot el seu regnat entre eunucs i funcionaris, que afectarà fins i tot algunes de les grans empreses del període, com les expedicions marítimes. Yongle va utilitzar molt els eunucs, ja que l'havien ajudat en el seu cop d'estat: en aquest moment eren ja més originaris de famílies benestants que volien situar els seus fills que no pas presoners de guerra, i serà freqüent que se'ls encarreguin missions diplomàtiques. El nucli de poder dels eunucs era la presó separada que mantenien i que Yongle va oficialitzar el 1420, el Dipòsit Oriental, on podien detenir als funcionaris i extreure'ls confessions sota tortura.

El nou emperador era ell mateix una persona educada, autor d'alguns assaigs filosòfics i excel·lent cal·lígraf. Una de les seves iniciatives més importants va ser que la recopilació de tota la literatura existent –que incloïa més textos que tots els de la resta del món junts– s'edités en una única enciclopèdia que duria el seu nom, la *Yongle Dadian*. Dos mil lletrats van treballar durant cinc anys en la recopilació de 22.938 capítols, relligats en 11.000 volums. La recopilació, que incloïa més de 7.000 obres i contenia més de 50 milions de paraules, era tan gran que no tenia sentit imprimir-la i només es va conservar un manuscrit a la biblioteca de palau, que ha desaparegut, de la mateixa manera que una altra còpia que se'n va fer. Una part substancial de l'original podria estar dins de

Primers emperadors Ming	
1368-1398	Hongwu
1399-1402	Jianwen
1403-1424	Yongle
1425-1425	Hongxi
1426-1435	Xuande
1436-1449	Zhengtong
1450-1456	Jingtai
1457-1464	Tianshun
1465-1487	Chenghua
1488-1505	Hongzhi

la tomba de l'emperador Jiajing, mort el 1567, i encara sense excavar. Uns quants centenars de volums de l'altra còpia es van destruir durant el saqueig del palau d'estiu dut a terme per francesos i anglesos el 1860, i milers de pàgines van aparèixer a les llibreries de segona mà de Pequín, que van ser adquirides pels col·leccionistes a principis del segle XX. Una altra edició important de Yongle va ser la recopilació de tot el Tripitaka budista, amb 6.771 seccions.

Yongle, que venia del nord i s'havia destacat en diverses expedicions contra els mongols, va fer traslladar la capital a la seva antiga base de Yan, Pequín. El trasllat, iniciat el 1402, es va completar el 1421 i va implicar una enorme mobilització de la força de treball per construir el que encara avui es conserva a la Ciutat Prohibida: la Sala de la Suprema Harmonia, centre simbòlic de tot l'imperi, sala del tron de Yongle. Però el trasllat de la capital a Pequín depenia de la recanalització del Gran Canal: primer, com que el Gran Canal estava en molt males condicions, es va intentar enviar els subministres per mar, però els atacs constants dels pirates japonesos van obligar a refer el Gran Canal. El 1415 s'havien construït 47 encluses entre Hangzhou i Pequín i es van traslladar a Pequín 335 batallons, és a dir 235.000 homes i les seves famílies, fent augmentar la població de la capital fins gairebé dos milions.

Amb Yongle, la **política exterior dels Ming** va agafar unes dimensions insòlites. Al principi del regnat, la principal preocupació de Yongle venia de Tamerlan, un cap d'ascendència mongol que al segle XIV va crear un poderós imperi a Àsia Central i que estava preparant una invasió de la Xina, de la que aquesta es va salvar per la mort sobtada de Tamerlan. Al nord-est, l'amenaça dels jürchen planejava sobre Manxúria i només podia ser frenada amb campanyes ocasionals i regals constants; més cap a l'oest les confederacions mongols seguien actives: entre elles destaca la dels oirats i la que va reagrupar les forces que quedaven de l'antiga dinastia Yuan sota el nom de Confederació Tàrtara. L'ús sistemàtic de les armes de foc per part dels xinesos contra uns exèrcits que encara depenien majoritàriament de les tàctiques de cavalleria del segle XIII els va permetre guanyar les cinc expedicions llençades entre 1410 i 1424, però amb un cost enorme d'homes i materials. De fet, l'emperador va morir en tornar de la cinquena i darrera expedició.

Abans, al sud, Yongle es va implicar en una empresa desastrosa, **la conquesta d'Annam**. Tot i saber que Vietnam (Annam) estava explícitament en la llista de països que els seu pare havia prohibit envair, Yongle va organitzar un gran exèrcit amb cossos de 10 províncies per atacar-lo a través de Yunnan i per mar. A demanda del destronat emperador de la dinastia annamita dels Tran, els xinesos van avançar sobre el nord de Vietnam el 1407, per acabar caient en una emboscada en què moriria el pretendent al tron. Yongle hi va enviar una expedició punitiva i quan els vietnamites es van resistir, va decidir convertir el Vietnam en una província xinesa, tal com ho havia estat durant els primers mil anys de la nostra era. Els vietnamites tenien ja un estat sofisticat amb un sistema administratiu basat en el model xinès; precisament per que era tan si-

milar, Yongle va decidir que el Vietnam podia ser una província xinesa. Yongle va destruir la dinastia Tran, però les guerrilles Le Loi van implantar un estat durador que va repel·lir als xinesos i va acabar conquerint Champa, el sud del Vietnam. La rebel·lió contra els xinesos va esclatar el 1418 i va durar 10 anys: el 1428 la Xina es va haver de retirar sense haver aconseguit res i deixant al Vietnam una dinastia que els era hostil. Finalment, la guerra del Vietnam va alertar a tots els estats de la zona del perill que representaven els xinesos i també els va fer veure la possibilitat de mantenir la independència política.

Un dels fets més destacats del regnat de Yongle van ser les **grans expedicions marítimes** que, conduïdes per l'eunuc Zheng He van recórrer tot el sud-est d'Àsia i l'oceà Índic. En total, van ser set expedicions: 1405, 1407, 1409, –que arriben a costa de Coromandel– 1413 –que arriba al golf Pèrsic–, 1417, 1421, 1431 –la cinquena i setena, fetes ja en vida del successor de Yongle, arriben a Àfrica. Per altra banda, una sèrie d'expedicions laterals van arribar a Bengala, Siam, Brunei, Sulu i les Filipines. Una relació del viatge va ser escrita per Ma Huan, un dels molts musulmans del seguici de Zheng He, que va proporcionar una descripció minuciosa dels països visitats i els costums dels pobles que hi vivien.

Les expedicions estaven dirigides per **Zheng He**, un musulmà de Yunnan que als deu anys havia estat fet presoner per les tropes Ming que estaven conquerint Yunnan, castrat i enviat a palau per fer d'eunuc. Les capacitats de Zheng He i de l'equip d'eunucs que enquadrarà totes les expedicions donen la mesura de l'extraordinària formació que podien arribar a tenir alguns d'aquests eunucs de palau, tan denigrats pels confucians. El fet que les expedicions les dirigissin eunucs en part explica, per la seva banda, l'animositat amb què s'hi oposaran els confucians.

Els viatges van tornar amb tota mena de productes exòtics, principalment espècies, però també animals rars com zebres, rinoceronts i girafes. Però res de tot això es va posar en circulació: tots aquests tresors es van quedar a palau per delectar l'emperador i mai van entrar al mercat.

Per aquestes expedicions es van construir unes **flotes immenses**: comparada amb el que serà l'Armada Invencible de Felip II el 1588, és a dir 180 anys després, les flotes de Zheng He tenien en cada expedició més del triple de barcos i més del doble de capacitat per vaixell. La potència d'aquests barcos no tenia símil possible en tot el món: aprofitant els avenços en tecnologia marina introduïts amb els Song, els barcos anaven equipats amb nou màstils, tenien timó fix, brúixoles i compartiments estancs –que els permetien tant seguir navegant en cas de danys en una part del casc com dedicar alguns dels compartiments a portar peix fresc. La primera expedició de Zheng He va mobilitzar 317 vaixells, dels quals 62 eren “Vaixells Tresor”, amb 120 metres d'eslora i una capacitat de 3.100 tones de càrrega: la Santa Maria de Colon tenia 24 metres d'eslora i una capacitat de 280 tones, i els seus tripulants

menjaven pa ranci mentre els de Zheng He tenien peix fresc. A cadascuna de les expedicions hi anaven entre 20.000 i 32.000 persones: tot i que bona part eren criminals sentenciats, també hi anaven especialistes en protocol, astrònlegs, jutges i traductors. En un dels vaixells, per exemple, hi anaven 180 metges: aquesta era tota la tripulació amb què comptaria Vasco de Gama menys d'un segle després.

Les expedicions les va motivar, en primer lloc, la **necessitat de Yongle de legitimar-se**: segons la tradició, un dels objectius era anar a buscar el seu desaparegut nebot. Això és dubtós, però per contra és segur que aconseguir relacions tributàries en un radi sense precedents era una fita convenient per algú que, a fi de comptes, era un usurpador. Per altra banda, l'**amenança de Tamerlan** des de l'Àsia central era real, i les expedicions buscaven una acció dissuasòria per mar. En qualsevol cas, reobrir la ruta marítima era desitjable ja que l'expansió de Tamerlan havia destirotat l'antiga ruta de la seda i tallat les comunicacions per terra. Les expedicions portaven soldats, armes i canons, però en cap cas anaven a fer la guerra: sens dubte intimidaven i induïen a la submissió, però la Xina no ho va aprofitar per afegir ni un metre de terra als seus territoris.

Tot el que els xinesos demanaven amb aquell enorme aparell intimidatori era una submissió ritual i el reconeixement de la superioritat dels Ming, sense cap contrapartida d'entrega de territoris ni de tributs: pels altres el cost era nul i ningú s'hi va negar.

Els viatges posen de relleu que a principis del segle xv, mig segle abans que els europeus, els xinesos tenien la tecnologia, la capacitat organitzativa i els recursos per llençar-se a una expansió naval, en especial pels mars del Sud i de l'Índic que coneixien bé des dels Song, i on ja hi havia colònies xineses implantades en els punts neuràlgics de tota la xarxa: Zheng He navegava amb un mapa de més de 6 metres de llargada de les costes de l'Índic; a Sumatra l'expedició es va relacionar amb un grup de xinesos que hi vivien; i van trobar pirates xinesos en aigües de Malàisia. Arran del quart viatge dinou països van enviar tribut: el rei de Borneo fins i tot va morir a la Xina el 1408 i va ser enterrat als afores de Nanjing, on encara hi ha la seva tomba.

Però malgrat que la Xina tenia totes les pre-condicions per convertir-se en un gran poder mercantil, ni se'ls hi va acudir. Els europeus es van fer a la mar dins d'un clima competitiu, per tal de guanyar una superioritat territorial i econòmica sobre els altres estats: la Xina tenia **una altra concepció del món**, en la que una competència amb la Xina no hi cabia. També és possible que les enormes mides dels vaixells i de la tripulació de Zheng He fessin aquesta flota menys maniobrabable que les petites expedicions de portuguesos i castellans que s'iniciaran ben poc després. El cert és que a partir de 1435, la Xina es va retirar

dels oceans i ningú ha tornat a considerar-la mai més com una gran potència marítima.

Les **causes d'aquesta retirada** són vàries. En primer lloc, aquesta política era massa cara. Si hagués anat acompanyada pel creixement d'empreses privades en un sistema econòmic obert, s'hagués pogut pagar el cost de les missions. Però amb la idea confuciana de que l'estat ideal havia d'operar en una base rural limitada, el tresor dels Ming no podia finançar gaire temps aquestes aventures.

En segon lloc, les despeses generades per les expedicions van posar en perill les defenses del nord: el trasllat de la capital a Pequín –que marca el final de l'interès en el comerç marítim i la intensa preocupació per les fronteres del nord– indica la gravetat dels perills que venien de la zona on **els mongols**, que seguien sent la preocupació principal de la dinastia, seguien amenaçant.

En tercer lloc, la **reobertura del Gran Canal** el 1415 fa convertir en inútil i costós el transport coster dels excedents: a partir d'aleshores els xinesos seguiran navegant, però ho faran sempre per rius i canals, mai per alta mar. En quart lloc, Yongle no havia pretès mai canviar les bases de la **política exterior tradicional**. El sistema de missions tributàries servia per establir relacions internacionals a nivell limitat i per satisfer alguns dels desitjos de comerç dels estrangers i dels comerciants xinesos, però dedicar més diners, més poder i més cerimonia a enfortir el sistema tradicional no tenia cap sentit.

En cinquè lloc, **els comerciants xinesos** mai no van desenvolupar xarxes i organitzacions potents com les que van sorgir a l'Europa renaixentista, on els comerciants es movien en el marc de petits estats independents que necessitaven i recolzaven el comerç marítim internacional. Mentre a Europa els petits estats utilitzaven els comerciants per enfortir les seves causes respectives, a la Xina els mercaders estaven tolerats amb prou feines per un imperi centralitzat. Pels confucians, l'èxit de l'estat es recolzava en un camperolat pacífic i prolífic i no pas en els beneficis de la riquesa mercantil: les menyspreades comunitats comercials estaven excloses del poder polític i no podien construir imperis mercantils propis.

Els artífexs de l'aturada de les expedicions van ser els confucians que, imbuïts com estaven de la idea que la base del govern és l'exemple moral, tendien a minimitzar la importància de donar protecció legal a la riquesa i no contemplaven la protecció al crèdit i a les institucions financeres sense la qual no es podien mantenir les inversions a llarg termini. De fet, per poder passar d'una economia agrícola a una mercantil s'haguessin hagut de produir grans canvis, i els buròcrates xinesos van mirar d'evitar-ho refugiant-se en el retorn a un passat gloriós. Un altre element decisiu en l'**oposició confuciana** va ser, sens dubte, que les expedicions eren l'empresa dels eunucs.

Finalment, els Ming, que a principis del segle xv havien integrat tota la xarxa comercial dels àrabs i perses en l'Índic, abandonaran el projecte: aquesta xarxa reestructurada és la que heretaran els portuguesos i holandesos. A partir del segle xvi, els Ming es concentren en els perills del nord i les relacions amb el sud-est d'Àsia es fan perifèriques.

Segurs de la seva legitimitat, els nous emperadors es desinteressen per les missions tributàries, que pràcticament acaben el 1500: les poques que arriben a la Xina són tractades a nivell local i rarament són conduïdes a la capital per veure l'emperador. Els ports de Fujian s'omplen de forts i de flotes per impedir la pirateria: durant els propers 150 anys, els Ming no van parar cap atenció als canvis que s'estaven produint al sud-est d'Àsia i van reaccionar només augmentant les defenses costeres. Però la realitat era una altra: amb un comerç cada cop més important, les **prohibicions dels Ming al comerç exterior** portaran a una creixent complicitat entre empresaris locals i estrangers.

Els xinesos del Fujian desenvolupen altres activitats comercials i industrials que els aporten excedents i els acabaran forçant de nou a buscar sortides per mar: quan arribin els portuguesos a principis del segle xvi els serà fàcil introduir-se als ports del Fujian. Els xinesos que comerciaven amb l'estranger i que tenien representants establerts a les seves bases del sud-est asiàtic perden l'accés a les costes xineses i molts d'ells es veuen forçats a quedar-se i establir **comunitats a ultramar**: els espanyols en tindran una a Manila.

4. El segle XV

Yongle va morir a l'estepa mongol el 1425 i, després d'un breu regnat d'un any del seu fill, va ser succeït pel seu nét **Xuande** (1426-1435), que representa l'edat d'or de la dinastia Ming. Patró decidit de les arts, col·leccionista àvid i pintor ell mateix –se'l considera el segon gran emperador pintor de la història xinesa, darrere només de l'emperador Huizong dels Song del nord–, va reunir artistes de renom a la seva cort i va patrocinar la producció d'una ceràmica d'extraordinària qualitat: la ceràmica blanca i blava del període Xuande és una de les més preuades avui en dia. Genuïnament cultivat, Xuande tenia la combinació ideal de virtuts civils i militars que els xinesos consideren essencial en un emperador. Va reduir les friccions entre la cort i l'administració i va desenvolupar el Gran Secretariat, mantenint sempre una relació fluida amb els seus ministres. Tot i mantenir tota l'organització administrativa anterior, va introduir l'educació dels eunucs de palau, fent venir lletrats de l'Acadèmia Hanlin, la més prestigiosa de la Xina, a ensenyar als eunucs: l'emperador necessitava servents de tota confiança per fer-se càrrec dels seus documents personals. A la pràctica això els va donar un paper de supervisors –i sovint de censors– sobre tota la documentació que el Gran Secretariat i els ministres enviaven a l'emperador.

Xuande va introduir també **canvis importants en l'administració**, en especial en la funció dels censors –als que obligarà a ser més competents i a complir de forma més efectiva les seves funcions de control tant a l'administració central i a les locals com a la mateixa cort–, en l'administració local –on va establir les relacions entre les tres branques de l'administració imposant pel damunt de totes la figura del governador- i entre els militars –on va intentar, sense resultats definitius, eradicar la corrupció. Xuande va prendre també mesures per racionalitzar la pressió fiscal i va aplicar sistemàticament mesures per alleugerir les càrregues de les zones més desfavorides o de les afectades per sequeres o inundacions.

En **política exterior**, Xuande va prendre la decisió de retirar-se d'Annam, després de dues dècades d'ocupació i guerra continuada. Pels xinesos això va representar una humiliació, però també el final d'una greu càrrega financera i militar. Els vietnamites no oblidarien mai aquells 20 anys, que van generar una perdurable hostilitat cap al seu veí xinès. Pel que fa al sud-est d'Àsia, tot i que va mantenir expressament la prohibició tant al comerç exterior com a l'establiment de colònies xineses fora de la Xina, Xuande va ordenar el darrer dels grans viatges marítims: és possible que volgués compensar amb aquesta exhibició de poder per tot el sud-est d'Àsia la humiliant retirada d'Annam. Malgrat aquesta expedició, però, el regne de Xuande marca el final de la presència xi-

Ceràmica blanc i blava de la dinastia Ming

nesa en aigües asiàtiques i el principi de l'aïllament dels Ming pel que fa a les relacions internacionals.

Malgrat les seves qualitats civils i militars, Xuande va encetar un **luxe sense precedents a la cort**. Els gravats de l'època, que mostren en detall el luxe dels carruatges imperials, coronats per luxosos palanquins arrossegats per elefants i acompanyats per un abundant seguici de cavallers, en donen la mida. A palau hi havia 6.300 cuiners i l'harem de Xuande es va omplir de verges, essencialment coreanes, que li anaven a buscar els seus eunucs i que ell regalava també als múltiples conjunts musicals i artístics que mantenia al seu palau. En morir Xuande, deu d'aquestes concubines serien enterrades amb ell.

El regnat de Xuande havia portat la pau, però el del seu successor, **Zhengtong** (1436-1449), va portar el desastre. Xuande va morir sobtadament als 37 anys i el seu hereu en tenia 8. La regència va quedar en mans de la seva mare, tres grans secretaris i tres eunucs, el més influents dels quals era l'eunuc Wang Zhen. El nou regne va continuar amb les **obres** dels seus antecessors: construcció de Nanjing, de Pequín i reparació del Gran Canal. Tot plegat representava una càrrega tan important de treballs forçats pel poble que part de la població va començar a fugir per evitar ser reclutat per les tasques de construcció: alguns llocs, com Shaanxi, Zhejiang i Fujian van perdre fins al 40% de la seva població. A la pressió del govern cal afegir-hi els **desastres naturals**, que durant la primera part del regnat de Zhengtong van ser terribles: mentre la sequera abocava el Shaanxi i el Shanxi a una gran fam el 1444 i 1445, les inundacions devastaven les valls dels rius Huai i Yangzi el 1436, 1444 i 1447. A principis dels anys 40 tant el riu Groc com el Gran Canal van trencar els seus dics i la fam es va instal·lar al Shandong i a Henan, mentre les inundacions i un gran brot de pesta despoblaven el sud i la capital, Pequín –que depenia dels subministres agraris que li arribaven pel sud– corria el risc de quedar-se sense aliments.

La combinació dels desastres naturals amb les demandes excessives de treballs obligatoris, els impostos creixents i les exaccions constants dels grans terratinents van fer esclatar **dues grans rebel·lions**. Una es va produir a les mines de plata que hi havia a les muntanyes que separen la província de Zhejiang de la del Fujian: eren mines del govern i les necessitats creixents de plata per part d'aquest van fer multiplicar les quotes de producció i els càstigs pel contraban. L'altra, més directament dirigida contra l'explotació excessiva dels terratinents, va esclatar al Jiangxi. Cap de les dues rebel·lions va arribar a cap ciutat ni va aconseguir implantar-se plenament en cap porció de territori, i algunes concessions significatives dels Ming en les regulacions de la mineria van acabar amb el suport als rebels.

El canvi decisiu d'aquest regnat es va produir en la **política exterior**. Al sud-oest, davant dels atacs constants a les fronteres des de Birmània, es van fer una sèrie de campanyes costoses que van consolidar la incorporació de Yunnan al

món xinès: malgrat el seu cost exagerat, que a més apartava homes i recursos de la gran crisi que estava esclatant a la frontera del nord amb els mongols, les campanyes es van mantenir durant anys per indicació expressa de l'eunuc Wang Zhen, que veia en aquelles victòries una forma segura de cimentar el seu prestigi i posició a la cort. El fet determinant, però, van ser els atacs dels mongols. Fins aleshores els mongols havien mantingut un intercanvi actiu amb els xinesos –cavalls a canvi de té–, però el 1440 Esen, el cap dels oirats, un dels grups mongols, va aconseguir reagrupar la confederació. Mentrestant, la Xina dels Ming havia perdut la meitat del seu poder militar: dels 2.500.000 soldats inicials, 1.250.000 havien abandonat les seves funcions hereditàries i no havien estat reemplaçats. Per altra banda, tot el **sistema de les colònies militars a les fronteres** s'havia deteriorat: els oficials feien de terratinents i venien el gra al mercat mentre els soldats treballaven de pagesos. El sistema defensiu xinès havia abandonat ja l'antiga línia de la Gran Muralla, que en aquell moment era gairebé imperceptible, i estava concentrat als voltants de Pequín, una ciutat defensada per una muralla acabada a corre-cuita el 1445.

El 1448, la **missió oirat** enviada a la cort Ming va ser tractada de forma desconsiderada i en resposta el cap dels oirats, Esen, va llençar un atac contra la ciutat de Datong, un important mercat situat al nord-oest de Pequín. Davant d'això, l'emperador Zhengtong, que aleshores tenia 22 anys, va seguir el consell de Wang Zhen –ple d'optimisme per les seves victòries al Yunnan– i es va posar al front d'un exèrcit de 500.000 soldats per atacar Mongòlia. S'esperava que la campanya fos curta i així va ser: l'exèrcit imperial, esgotat i afamat, va caure en una emboscada a Tumu, a un centenar de quilòmetres de Pequín. Les ordres contradictòries de Wang Zhen van crear una confusió total: la plana major de l'exèrcit va morir, i mentre els mongols –que només eren 20.000– massacraven les tropes, els soldats aterrats assassinaven Wang Zhen; els mongols capturaven a un Zhengtong assegut per terra i en estat de xoc.

La reacció xinesa va sorprendre als mongols, que demanaven un gran rescat pel seu presoner: van nomenar emperador a un germà de Zhengtong, l'**emperador Jingtai**, i es van negar a pagar res. Quan, un any després els mongols van alliberar al seu presoner, els xinesos el van recluir en un palau i el van mantenir lluny del poder. L'any 1457, però, un cop d'estat va restituir al tron l'anterior emperador, que es va entregar a una venjança cruel: aquesta pugna va debilitar al govern i va deixar els futurs emperadors Ming en mans de les faccions d'eunucs i funcionaris.

El desastre de Tumu, en gran part ocasionat per la **feble presència xinesa a la frontera nord**, va obligar també a replantejar-se tot el sistema defensiu a les vores del desert d'Ordos: la conseqüència va ser la construcció d'una muralla de 850 km de Shanxi al Ningxia. Aquest és l'origen de la Gran Muralla tal i com la coneixem avui i aquesta construcció defensiva marca també un canvi radical d'estratègia respecte als nòmades de l'estepa: el tancament de la Xina comença en aquest moment.

És ara també que es consolida del tot a la Xina un govern autocràtic i ho fa recolzant-se en **els eunucs**. Hongwu havia sigut conscient del perill que representava una entrada dels eunucs a la política, però Yongle, que havia accedit al tron amb el seu recolzament, els havia donat càrrecs importants en llocs confidencials: el protagonisme de Zheng He a les grans expedicions marítimes n'és el cantó positiu, mentre que les tortures a funcionaris en el Dipòsit Oriental n'és el cantó negatiu. Xuande havia consolidat la posició dels eunucs a la cort, procurant per la seva educació: un d'aquests eunucs educats va ser Wang Zhen, que va jugar un paper nefast a la crisi de Tumu. A partir del segle XVI, el paper dels eunucs anirà augmentant: durant el regnat de Zhengde (1506-1521) els complots dels eunucs i contra els eunucs van debilitar el govern.

5. L'evolució econòmica amb els Ming

La **relativa pau** dels primers 150 anys dels Ming va comportar un augment notable de la població. Els mongols havien representat unes enormes pèrdues demogràfiques: quan van conquerir la Xina, entre el nord i el sud hi havia entre 100 i 120 milions de persones, però l'any 1290, un cens mongol en va comptar menys de 59 milions. No es pot descartar que estigués mal fet, però el primer cens dels Ming, el 1393, va donar 60 milions. Cap al 1600, després de segle i mig de relativa pau, la població arribava aproximadament als 150 milions, i probablement estava més concentrada al sud que al nord. És possible que calgui rectificar aquestes xifres de població de forma considerable, acceptant 85 milions el 1393 i 310 milions el 1650. Tot i així, però, per molt diferents que siguin, les dues estimacions dupliquen la població xinesa en 250 anys, un ritme molt més accelerat que l'anterior duplicació de la població amb els Tang i els Song, quan aquesta havia passat, en 400 anys, de 53 milions el 755 a 120 milions el 1200.

Per important que fos, la pau no era l'única causa de l'augment demogràfic: el creixement econòmic hi va contribuir de forma decisiva. L'arròs de dues collites introduït des de Champa al segle XI –que tan decisiu havia estat en la revolució agrícola dels Song– es va perfeccionar i una varietat de seixanta dies es va estendre des de Guangxi i Guangdong cap a les altres províncies, mentre la melca, introduïda durant la dinastia Yuan, s'escampava per tota la Xina. Al segle XVI la introducció dels conreus americans –patates, moniatos, blat de moro i cacauets– tots ells conreus de secà i en molts casos adaptables a terrenys granítics no adequats per altres conreus, va permetre el creixement econòmic en regions fins aleshores poc productives: aquests conreus americans jugaran un paper decisiu en l'explosió demogràfica de la Xina dos segles més tard. Per altra banda, els nous conreus, que van venir acompanyats de canvis substancials tant en la irrigació com en el ús de fertilitzants, van permetre, en algunes províncies –com Hunan– l'ocupació de tot el territori disponible. Al mateix temps, els canvis agrícoles van impulsar l'emigració cap a zones que fins aleshores havien estat marginals.

Tot i que la majoria de la població eren camperols que vivien en pobles, durant la dinastia Ming es va produir també un creixement industrial. Com havia passat amb els Tang i els Song, l'economia de mercat es va començar a estendre i una part important dels xinesos van passar a guanyar-se la vida en activitats no agrícoles. Algunes regions, especialment el Yangzi i el Fujian produïen ja béns específics, com porcellana, seda o paper mentre augmentaven els conreus destinats a la comercialització, com litxis i tangerines, i els aliments processats, com el sucre.

A diferència dels Song, amb els Ming no es van multiplicar les grans ciutats, però en van sorgir de noves als rius i a la costa –que sovint tenen el caràcter de mercat, *shi*, en el seu nom.

És ara que es desenvolupa una **poderosa indústria cotonera**: el cotó s'havia introduït amb els Tang i es va generalitzar amb els Song. El centre de la indústria cotonera era el delta del Yangzi, on podia aprofitar la perícia tecnològica de la indústria sedera de Suzhou, però també és possible que els elevats impostos que afectaven de forma especial el baix Yangzi incitessin el transvasament d'una part de la població de les tasques agrícoles a les artesanals. És en aquesta zona on la producció familiar de cotó –feta per complementar els ingressos agrícoles– va evolucionar cap a una activitat industrial. El jesuïta Álvaro Semedo va calcular que l'any 1621 hi havia 200.000 fusos en funcionament a l'àrea administrativa de Shanghai. Una concentració d'aquesta magnitud implica canvis decisius en el proveïment de la matèria prima i millores substancials en la distribució. La vitalitat de la indústria cotonera va afectar àrees cada cop més importants: l'any 1400 les famílies camperoles collien el seu propi cotó, se'l filaven i teixien, mentre que dos-cents anys més tard, el 1600 al baix Yangzi s'importava cotó en brut de Shandong, Henan, Fujian i Guangzhou. De fet, amb els Ming, el comerç del baix Yangzi amb les províncies del voltant va ser més actiu del que havia estat amb la dinastia Song.

Al llarg del segle xv, l'activitat econòmica va ser tan important que es pot parlar d'una segona revolució comercial amb els Ming, en la qual, a més de la indústria cotonera, destaquen els forns de ceràmica o porcellana de Jiangxi, les sedes de Suzhou, les manufactures de ferro de Hebei, els tints d'Anhui i els productes que es cultivaven exclusivament pel mercat com l'indi, la canya de sucre i el mateix cotó.

El creixement es tradueix també en un **augment de l'alfabetització**, que afecta fins i tot les classes populars: proliferen les llibreries –cosa que sorprendrà notablement als primers espanyols que hi posaran els peus com Martín de Rada i Miguel de Loarca– on es venen models d'exàmens, enciclopèdies, novel·les i contes i on es troben per primer cop els llibres impresos amb xilografia en diversos colors. 🌐

La dinastia Ming no va ser capaç, però, de promoure els sectors més vitals del creixement econòmic: la seva era essencialment una visió agrícola i en aquesta no hi entrava el comerç exterior i no hi era rellevant el desenvolupament industrial. És també per això que la dinastia va ser incapaç de generar una política monetària efectiva. El paper moneda, que Hongwu havia produït generosament, va provocar una inflació monetària tan important que a la llarga va perdre tot el seu valor i es va haver d'abandonar. La Xina, que l'havia inventat, va oblidar del tot el paper moneda, per redescobrir-lo al segle XIX en mans dels europeus. Les monedes de coure van tornar a circular, però com que no n'hi havia prou, els Ming van utilitzar plata sense encunyar. Amb Yongle es van posar en funcionament moltes mines de plata, però part d'aquesta plata se la quedaven els contrabandistes i els funcionaris corruptes, i al govern n'hi arribava molta menys de la s'ex-

Retrat de l'emperador Yongle

treia: amb Yongle es produïen 10 tones de plata anuals, però després de 1440 ja eren menys de 3 i després de 1550 arribaven tot just a 1,5.

La Xina era l'economia més gran del món, però necessitava desesperadament plata per expansionar-se: la plata va començar a entrar-hi per tots els cantons i per molt que el comerç estranger estigués prohibit, molts mercaders es van arriscar a introduir plata que obtenien de la venda il·legal dels productes xinesos. La primera plata va venir del Japó: el 1542 les autoritats xineses van incautar de tres vaixells japonesos que duïen cadascun una tona mètrica de plata, una quantitat superior a la producció anual de la Xina des de feia un segle. La situació es va agreujar molt al darrer terç del segle XVI, quan la plata americana va començar a arribar a grans quantitats procedent de Manila. La colònia castellana, on hi faltava de tot, es proveïa per a totes les seves necessitats dels mercaders xinesos il·legals que venien del proper Fujian i ho pagaven amb la plata que portava des d'Acapulco el *galió de Manila*. Cada galió espanyol portava més plata que la producció anual xinesa i s'estima que entre 1570 i 1600 el 7,5% de la producció de les mines peruanes i mexicanes va acabar a la Xina.

Tampoc el sistema de **finançament de l'estat** es corresponia amb el creixement econòmic del país. Els ingressos procedien bàsicament de **l'impost agrari** i Hongwu havia establert quotes fixes per cada província. A part d'això, el pressupost de l'estat comptava amb els **treballs obligatoris** i amb **taxes sobre alguns productes bàsics**, en especial la sal: això era suficient per mantenir els costos del govern sempre que l'exèrcit fos autosuficient i no hi hagués corrupció a l'administració, però no deixava cap marge al govern per intervenir de forma activa en el desenvolupament econòmic. El sistema impositiu tenia altres problemes: els impostos oficials eren relativament baixos, però les exaccions dels funcionaris locals els elevaven substancialment. Els rics intentaven –i sovint aconseguien– evadir impostos, amb el resultat que els augments il·legals requeïen sobretot sobre els més desvalguts, és a dir els més pobres. Per això, malgrat que sobre el paper els impostos eren baixos, al llarg de la dinastia van anar augmentant de forma desproporcionada: cada cop eren menys els que pagaven i aquests cada cop pagaven més.

Al segle XVI es generalitza l'absentisme dels grans propietaris que van a viure a les ciutats i necessiten rendes cada cop més altes, tot i que també hi ha funcionaris exemplars, com Hai Rui, que va lluitar tota la vida per alleugerir les taxes excessives i per limitar els abusos dels grans propietaris.

A partir de 1531 es va mirar de racionalitzar tot el sistema i de controlar els abusos amb la taxa del **Fuet Únic**, un terme que implica que les diferents taxes es combinen en una sola, i que deu el seu nom al fet que fuet es pronuncïi igual que registre. La reforma representava

- 1) L'abolició dels treballs obligatoris que havien de fer tots els homes adults entre 16 i 60 anys
- 2) La unificació de totes les taxes agràries

3) El pagament de tots els impostos en plata, que a partir d'ara i fins al segle XX es calcularan sobre la base de l'unça de plata, el *tael*.

4) La institució d'uns recol·lectors d'impostos que substituiran en aquesta tasca als caps de les *lijia*, les 110 famílies. Amb aquesta darrera mesura, el sistema del Fuet Únic destruïa les unitats bàsiques d'enquadrament social creades per Hongwu, però cal tenir present que el sistema del Fuet Únic no es va acabar d'imposar mai de forma consistent i es va aplicar de forma molt diferent a les diferents regions.

El que sabem dels Ming a través de les històries oficials i les cròniques locals s'ha de complementar amb el món que dibuixen les novel·les, un gènere nou que agafa un gran impuls amb els Ming, tot i que els confucians mai el van acceptar com un gènere literari digne.

Dels Ming ens han arribat quatre grans novel·les:

1) *La Novel·la dels Tres Regnes (Sanguozhi yanyi)*, de Le Guanzhong (1330-1400), publicada el 1522, i que va ser també molt popular a Corea i Japó, es situa en el conflicte entre els regnes de Wei, Wu i Shu en que es va dividir la Xina en acabar la dinastia Han, i té per protagonistes a Cao Cao, el general que va implantar els Wei, l'heroi militar Guanyu i el genial i lleial Zhuge Liang.

2) *Els Bandits dels Marges (Shuihuzhuan)*, de Shi Naian, basat en una obra de teatre Yuan, es situa a finals dels Song del Nord, i es centra en les gestes de 108 bandits, obligats per la corrupció d'un govern decadent a prendre's la justícia per la seva mà, robant als rics per donar als pobres i venjant les humiliacions del desgraciats.

3) *El Viatge Cap a Occident (Xiyouji)*, de Wu Cheng'en, publicada el 1592, descriu el viatge de Xuanzang a l'Índia, acompanyat d'un mico, que és un ésser sobrenatural enviat per Buda per protegir-lo dels perills reals i dels dimonis que l'amenacen, i capaç de practicar la màgia més sorprenent i de superar la rígida organització burocràtica del món del més enllà.

4) *El Lotus d'Or (Jinpingmei)*, una novel·la eròtica que narra en detall les intrigues amoroses i la vida sexual desenfrenada dins i fora d'una gran casa, és una viva descripció de la vida de la classe mitja urbana.

6. L'arribada de portuguesos i castellans

Els portuguesos van arribar a l'Àsia a principis del segle XVI: Vasco de Gama va desembarcar a Calicut el 1498. Quan Vasco de Gama arriba a l'Índia el 1498 els joncs xinesos ja no recorrien l'oceà Índic, però els pobles on recalaven els portuguesos no havien oblidat el pas anterior dels xinesos: quan a Calicut els van explicar que anys abans havien vingut homes blancs de cabells llargs i sense barba, amb cuirasses, arbaletes i vaixells de quatre màstils, els portuguesos es van pensar que els parlaven dels alemanys o dels russos.

La **política portuguesa**, consistent en fer comerç allí on fos possible i fer la guerra allí on fos necessari, era una gran novetat a les xarxes comercials de l'Índic. Els asiàtics van ser agafats totalment per sorpresa davant de la determinació dels portuguesos de prendre per la força els ports importants: 1510, fundació de Goa en una illeta; 1511, conquesta de Malacca; 1515, conquesta d'Ormuz. Però des del primer moment, aquest comerç mediterrani tenia també una altra particularitat: la combinació del comerç oficial amb activitats corsàries, a les quals la corona accedia ja que no tenia prou recursos per a recompensar la participació en els viatges. Les activitats corsàries, que van perjudicar molt la reputació portuguesa a l'Índic, estaven mal vistes per la corona però estaven oficialitzades per poder-ne cobrar la cinquena part, l'anomenat *el quinto*.

A la conquesta de Malacca, l'any 1511, els portuguesos van entrar per primer cop en contacte amb els xinesos, i el 1517 van enviar una ambaixada dirigida per Tomé Pires a la Xina: els xinesos els van deixar entrar a Canton amb reticències per que els *folangji* no estaven en cap registre de països estrangers autoritzats per enviar ambaixades. Mentre Tomé Pires iniciava finalment el seu viatge cap a la cort, una altra expedició portuguesa arribava a Canton i, davant del recel dels xinesos, hi cometia tota mena de malifetes. Això va sentenciar l'ambaixada de Pires i del seu grup, que van ser empresonats: els esperaven llargues condemnes durant els quals la majoria d'ells moririen. Tot i així, aquests presoners van aconseguir enviar a Europa un parell de cartes que són una font extraordinària per poder conèixer de primera mà el contacte inicial entre dues cultures.

La prohibició xinesa al comerç exterior es va reforçar ara amb una prohibició expressa a l'entrada dels portuguesos a Canton. No obstant, tota la costa, en especial el Guangdong i el Fujian suportava de molt mala gana la prohibició de comerciar amb els estrangers que implicava la supressió d'una de les fonts d'ingressos més importants d'aquestes províncies. Els portuguesos van poder-se moure per aquestes costes amb la connivència dels mercaders i de moltes autoritats locals: establerts pels ports més importants del Fujian, estan pre-

Folangji

És una adaptació a la fonètica xinesa del mot "franc", un apel·latiu genèric pels comerciants occidentals a l'Índic.

sents a Zhangzhou i Quanzhou, i arriben fins i tot a Ningbo. Quan, el 1548, la cort va enviar un funcionari estricte, Chu Han, a suprimir el contraban, els portuguesos, en connivència amb notables xinesos i amb navegants japonesos, es van llençar a la pirateria. En relaxar-se les prohibicions una petita colònia portuguesa es va fixar a Macao el 1554: segons el relat de Semedo, el 1543 els xinesos van encarregar als portuguesos que netegessin l'illa de pirates i els van deixar viure allí en agraïment pels serveis prestats. Com que els xinesos no podien anar a l'estranger sense permís exprés sota càstig de pena de mort, això va deixar les mans lliures als portuguesos per monopolitzar el comerç xinès a Guangdong: aviat es van fer amb l'exclusiva de totes les rutes que anaven i venien de la Xina i el Japó fent d'intermediaris comercials entre la Xina i altres centres com Japó, Manila, Malaca, Siam, Goa i Europa.

El creixement de Macao és el resultat de la doble política de treure el comerç estranger de Canton i de prohibir als xinesos que anessin a comerciar a l'estranger. Per una banda al govern xinès ja li anava bé: podia gaudir dels beneficis del comerç exterior sense haver de tolerar estrangers a Canton ni xinesos a l'estranger. Per altra banda, mirava amb aprensió la instal·lació dels portuguesos: això explica els canvis de política respecte a Macao.

El període culminant de Macao va ser entre 1582 i 1588, any de la destrucció de l'Armada Invencible. Quan la seva prosperitat tot just començava, al 1580, Dom Sebastiao va morir a la batalla d'Alcacer Kibir i Felip II es va proclamar rei de Portugal. La prosperitat de Macao va continuar després de l'annexió de Portugal a la corona castellana, ja que va aconseguir un estatus especial. No obstant, la seva decadència va ser inevitable quan els holandesos van arribar a aigües de Malacca, el gran centre portuguès als mars del sud: després de múltiples enfrontaments entre portuguesos i holandesos i de la captura de vaixells portuguesos per part d'holandesos i anglesos, Malacca va caure a mans dels holandesos el 1640: a partir d'aleshores Macao seria una petita colònia comercial, tolerada pels xinesos.

Mentrestant, els castellans havien arribat a les Filipines. L'any 1564, Legazpi establia la primera colònia a Cebú i el 1571 es fundava Manila, fins aleshores un petit poble d'indígenes on els castellans hi troben ja un parell de vaixells del Fujian. Des del primer moment la colònia, que en tot el segle XVI no va arribar mai a tenir ni mil persones –bona part missioners–, va dependre per a gairebé tot del que portaven els vaixells xinesos. A diferència dels portuguesos, els castellans –que es miraven sempre en l'exemple de la seva fulminant conquesta i implantació a Amèrica– no anaven a comerciar sinó a conquerir i a establir-se: el 1591 ja hi havia a Filipines 267 *encomiendas*. Pocs i mal armats, instal·lats de forma precària darrere d'empalissades de fusta, els castellans de Manila van sobreviure per poc a la incursió d'un pirata xinès, Limahon. Els vaixells xinesos que van arribar poc després en persecució del pirata van voler

expressar el seu agraïment per l'ajuda prestada autoritzant una missió de la colònia cap al Fujian: en aquesta expedició, que deixaria els primers relats castellans sobre la Xina, hi anaven l'agustí Martín de Rada i el soldat Miguel de Loarca. Els textos de tots dos s'han conservat i formen l'espina dorsal del llibre més important sobre la Xina publicat al segle XVI: *Historia de las cosas más notables del Reyno de la China*, del també agustí González de Mendoza, publicat a Roma el 1585 i que, traduït a totes les llengües, es convertiria immediatament en el llibre més popular del món.

Malgrat les prohibicions xineses, el tràfic entre la Xina i Manila es va incrementar de forma dramàtica amb l'arribada regular de la plata americana que venia amb el *galeón* de Manila. La colònia xinesa a Luzón va augmentar ràpidament i en ella, representants de totes les professions, procedents bàsicament del Fujian, hi feien totes les feines per la colònia. Els castellans arribaven al miler, però els xinesos aviat van arribar als 25.000, instal·lats en un barri propi, el *parian*. Amb una disparitat demogràfica tan important, el recel dels castellans anava en augment i un petit incident –l'arribada d'uns funcionaris xinesos buscant unes mines de plata inexistents– va fer esclatar un pogrom contra els xinesos el 1603 on van ser massacrats la majoria dels 25.000. Malgrat això, a principis del XVII la colònia xinesa, que tornaria a ser objecte de nous pogroms, havia recuperat el seu nombre.

Amb els Ming van arribar també els jesuïtes. El 1577, Valignano, el Visitador jesuïta de les Índies va arribar a Macao i el 1582 hi va desembarcar Matteo Ricci (1552-1610), un jesuïta italià profundament culte, que va ser el primer en parlar correctament xinès. Vestit primer a la manera budista, aviat va entendre la importància dels lletrats i, absorbit de cultura clàssica xinesa i vestit com un confucià, va aconseguir introduir-se a la cort on els seus coneixements d'astronomia van ser molt apreciats. Ell i altres jesuïtes es convertirien a partir d'aleshores i fins al segle XVIII en consellers de la cort –superant fins i tot el canvi de dinasties– com astrònoms, matemàtics, cartògrafs, intèrprets, músics, pintors, rellotgers i arquitectes. Per contra el seu èxit com a missioners va ser sempre limitadíssim: els xinesos miraven amb suspicàcia una religió exclusivista que els prohibia els seus déus i adorava un Déu Creador que a més havia estat executat pels poders legals i que no els permetia practicar el culte als avantpassats.

7. El final dels Ming

Al segle XVI la dinastia Ming, governada per emperadors molt poc involucrats en els afers de govern, inicia una clara decadència. L'emperador Jiajing (1522-1566) estava més capficat per les pràctiques taoistes per aconseguir la immortalitat que pels atacs dels mongols i dels pirates japonesos, dues qüestions relacionades amb la prohibició xinesa del comerç exterior: Altan Khan va assetjar Pequín el 1550 per poder tornar a accedir als mercats xinesos, i la prohibició del comerç marítim va propiciar la connivència dels notables xinesos amb els pirates japonesos. De fet, la major part dels anomenats *wako*, pirates japonesos que van assolar les costes de la Xina durant la primera meitat del segle XVI, eren una barreja d'aquests amb portuguesos i xinesos.

L'emperador Wanli (1573-1620), que era menor en accedir al tron, va poder comptar fins 1582 amb un conseller de primera fila, Zhang Juzheng, que va destacar tant en política exterior –va aconseguir firmar una pau amb els mongols– com en política administrativa –amb un programa d'austeritat que va fer recuperar les finances de l'estat. Quan Zhang Juzheng va morir el 1582, l'emperador Wanli, que no tenia ni 19 anys, va fer el possible perquè cap altre ministre tornés a controlar el govern. Però ell tampoc se'n va ocupar: durant 25 anys, entre 1589 i 1615 no va concedir ni una audiència, i des de 1590 fins 1620 només es va reunir cinc vegades amb els Grans Secretaris. Tampoc contestava als memorials, excepte aquells que es referien a impostos o defensa i tots els afers van quedar en suspens: en acabar al seu regnat la meitat dels càrrecs estaven buits, tant a la capital com a les províncies i prefectures.

L'única cosa que li interessava eren els afers militars, on va aconseguir algunes victòries que va pagar car: lluites contra els tais i els birmans en el sud-oest, i, sobretot, un enfrontament amb el Japó de Hideyoshi que havia envaït Corea. La guerra de Corea, extraordinàriament costosa, va acabar amb la mort de Hideyoshi el 1598, però mentrestant Nurhaci havia fundat un nou estat a Manxúria i l'amenaça d'aquests nous pobles del nord era cada cop més real i difícil d'aturar. 🚫

La crisi dinàstica es precipita cap al final: l'emperador Xizong (1620-27) no tenia temps ni per aprendre a escriure i dedicava tot el temps a la fusteria, fent mobles de gran qualitat que lacava ell mateix, mentre el poder estava en mans de l'eunuc Wei Zhongxian que va liquidar a tots els opositors confucians i va fer construir per tota la Xina temples amb la seva imatge; el següent emperador, Sizong (1627-1644), va intentar fer una reforma però la inconsistència de la seva política va fer que entre 1621 i 1644 els presidents dels sis ministeris es canviessin 116 vegades.

El pitjor, però, eren els problemes de fons. La inflació, molt accentuada des de que la plata de Manila havia començat a escassejar, era rampant, i les successives concessions als notables deixaven cada cop més terres exemptes d'imposos. L'empobriment dels camperols, els únics que pagaven íntegrament les taxes, va alimentar el seu sentiment contra els notables terratinents, mentre els escassos recursos de la dinastia la feien deixar de banda les obres públiques per dedicar-se a empreses extraordinàries com la de la guerra de Corea o a les extravagàncies dels emperadors i les seves corts. Fins i tot el sistema postal va deixar de funcionar i es va deixar de pagar a les tropes: en arribar el final, les guarnicions que defensaven la capital feia cinc mesos que no cobraven. Desertors militars i treballadors acomiadats del servei postal van formar els primer grups rebels al nord de Shaanxi i es van estendre a partir d'aquí.

Els grups es van multiplicar i aviat en van destacar dos: un al Sichuan dirigit per Zhang Xianzhong, famós per la seva brutalitat, i una altre dirigit per Li Zicheng, un antic treballador de correus, cruel però eficaç. El 1641, Li Zicheng va prendre Luoyang i va aconseguir atraure a la seva causa a grups importants de lletrats. Poc després capturava Kaifeng i Chang'an, i el 1644 conqueria Pequín on l'emperador Ming es va suïcidar. Però una part de les tropes que defensaven la frontera nord es van passar als manxús que, aprofitant el desordre dinàstic, estaven ja a les afores de Pequín. L'herència dels Ming no va caure doncs en mans dels rebels sinó dels manxús.

Resum

El final de l'imperi mongol a la Xina està lligat tant a factors naturals (malalties, inundacions, sequeres) com polítics, derivats de la seva gestió. Tot això va donar lloc a diverses rebel·lions, d'entre les que emergirà Zhu Yuanzhang, que es convertiria en l'emperador Hongwu, el primer de la dinastia Ming, d'origen camperol i il·letrat.

El seu origen humil va dotar al seu regnat d'una especial sensibilitat cap el món dels camperols. El seu sistema fiscal es recolzava en l'agricultura, marginant el comerç, tot i que a mitjan segle XVI els impostos agraris deixarien de ser suficients. Estructuralment, el govern Ming era una piràmide institucional en el cim del qual hi havia l'emperador, que vivia a la capital (Nanjing, 1368-1420; Pequín, 1421-1644). Les tres cares de la piràmide, formades per l'administració civil, l'administració militar i els censors que els vigilaven a tots, garantien en tots els aspectes el funcionament de l'estat Ming.

A la cort hi vivien l'hereu aparent, les dones i els eunucs, ja que la resta de prínceps eren enviats a viure a províncies, acompanyats de grans seguicis i a càrrec de l'estat. L'emperador Ming que, a diferència dels mongols, té molt a témer de les fronteres del nord: farà reforçar la Gran Muralla i defugirà els enfrontaments exteriors, posant per contra l'èmfasi en el reconeixement simbòlic de la centralitat cosmològica de la Xina i recuperant la pràctica del lliurament de regals tributaris a canvi de regals imperials. A diferència dels Song, els Ming consideraven el comerç privat com una font d'inestabilitat.

Al sud-oest Hongwu va aconseguir consolidar la integració de Yunnan i Guizhou a l'imperi xinès, implantant població xinesa en un territori que va seguir sent massivament no xinès.

La limitació dels contactes exteriors, que havia de ser la orientació de tota la dinastia, es va trencar, però, amb el seu nét Yongle, que en molts aspectes apareix com a continuador de la política de Kubilai Khan. Va lluitar contra els manxús, ocupant Manxúria, i contra els vietnamites, on, malgrat les victòries inicials que van convertir el nord de Vietnam en una nova província de l'imperi xinès, la rebel·lió vietnamita, poc després de la seva mort, acabaria repel·lint els exèrcits imperials. La iniciativa més important de Yongle va ser la de llençar les grans expedicions marítimes xineses dirigides per l'eunuc musulmà de la cort, Zheng He. Aquestes expedicions, per les quals es va construir una gran flota de vaixells immensos, transportaven tripulacions molt nombroses. Les expedicions, contemporànies de l'inici dels viatges portuguesos a l'altra banda de l'Àfrica, van ser fetes com a operacions de prestigi, tot i que hi pot haver influït el temor a l'expansió de Tamerlan, que entorn del 1400

havia constituït un enorme imperi que recobria tota Pèrsia i gran part de l'Àsia central. Però tendien també a recuperar per part de l'estat el control de les relacions econòmiques amb l'exterior, evitant que caiguessin a mans privades. La importància econòmica de les expedicions, per altra banda, és visible en el creixement dels grans centres productors de porcellana com és ara Jingdezhen, on funciona ara una factoria imperial i cinquanta-vuit forns, i en la proliferació de porcellana xinesa per tota l'Àsia central. Amb les expedicions de Zheng He, que entre 1405 i 1433 va arribar a l'Índia, el Golf Pèrsic, la costa africana i tot el sud-est asiàtic amb unes enormes flotes que arribaven a mobilitzar 300 vaixells i 27.000 homes per una sola expedició, la Xina es va convertir en la primera potència marítima del món, mentre la cort s'omplia de curiositats com ara zebres i girafes i d'ingents quantitats d'espècies. El 1435, però, les expedicions es van abandonar i d'ençà d'aleshores ningú ha tornat a considerar mai més la Xina com una potència marítima. Els motius van ser diversos: es tractava d'una política massa cara per un estat que cada cop més havia de dedicar recursos als perills de la frontera nord; i el marc del comerç tributari dins del qual es va voler mantenir la iniciativa n'excloïa els mercaders que s'hi haguessin pogut interessar. Però el motiu decisiu de l'abandó de la iniciativa va ser l'oposició dels confucians, que es resistien tant a una articulació legal -imprescindible per les inversions comercials a llarg termini- que hagués debilitat les bases confucianes de l'estat, com als canvis estructurals que s'haguessin derivat d'una continuïtat amb la política comercial dels Song. A mitjans del segle xv, quan ja els portuguesos estaven començant a explorar les costes occidentals d'Àfrica, els xinesos van abandonar deliberadament i per motius polítics la seva posició hegemònica dins del circuit comercial de l'Índic que ells mateixos havien contribuït a reestructurar. Aquesta xarxa reestructurada és la que heretaran els portuguesos i holandesos.

Probablement apressat pels problemes de la frontera nord, Yongle va traslladar la capital a Pequín on hi va fer construir tant una ciutat imperial de proporcions exquisides i amb palaus i espais extraordinaris en el seu interior, com edificis i temples per tota la ciutat. Per tal d'abastar la capital i donat el tancament de les vies marítimes, es va fer reconstruir el Gran Canal.

La retirada xinesa del comerç marítim va perjudicar seriosament els comerciants xinesos de les costes del Fujian, i aviat tots els mars del sud de la Xina van quedar infestats de pirates. La situació es va agreujar a principis del segle xvi quan els pirates japonesos van començar a saquejar al seu torn les costes xineses, ajudats a partir dels anys 20 pels portuguesos als quals l'estat xinès negava autorització per quedar-se a la província de Guangdong.

A finals del segle xvi, la política expansiva del *shogun* Hideyoshi va enfrontar la Xina i el Japó en una guerra a Corea. Les guerres contra els manxús van enverinar el darrer segle de la dinastia Ming, que va acabar conquerida per aquest poble del nord el 1644.

Bibliografia

Boxer, C.R. (ed.) (1969). *Portuguese Conquest and Commerce in Southern Asia, 1500-1750*. Aldershot (Hampshire): Variorum Reprint.

Dreyer, E. (1982). *Early Ming China: a political History*. Stanford: Stanford University Press.

Farmer, E.L. (1976). *Early Ming Government: The evolution of Dual Capitals*. Cambridge: Harvard University Press.

Huang, Ray (1974). *Taxation and governmental finance in sixteenth-century Ming China*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hucker, Charles O. (1969). *Chinese Government in Ming Times: Seven Studies*. Nova York: Columbia University Press.

Mote, F. & Twitchett, D. (ed.) (1988 & 1998). *The Cambridge History of China*, vol. 7 & 8: *The Ming Dynasty*. Cambridge: Cambridge University Press.

